

Høringsnotat

Politiavdelingen

Dato: 19. mars 2021

Saknr: 21/1564

Høringsfrist: 19. mai 2021

Høringsnotat – forslag til endringer i politiregisterforskriften

1 Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i forskrift 27. september 2013 nr. 1097 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterforskriften). Endringsforslagene gjelder forskriften del 6, som omhandler Politiets sikkerhetstjenestes (PST) behandling av opplysninger.

Endringene som foreslås er delvis ment som en klargjøring, presisering og forenkling av regelverket, uten å endre det materielle innholdet i regelverket. Noen endringsforslag er begrunnet i hensynet til harmonisering med tilsvarende bestemmelser for det øvrige politi eller gjennomføring av endringer i politiregisterloven..

I punkt 2 og 3 i høringsnotatet gjøres det kort rede for historikken og hvordan PSTs behandling av opplysninger er regulert i politiregisterlovgivningen. I punkt 4 redegjøres det for de enkelte endringsforslagene, og i punkt 5 omtales økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene.

2 Kort om historikken

Politiregisterloven- og forskriften trådte i kraft 01.07.2014. Bestemmelsene i politiregisterforskriften er i stor grad en gjennomføring av forutsetninger og føringer i forarbeidene til politiregisterloven eller videreføring av gjeldende rett. Enkelte av Politiregisterlovutvalgets forslag (NOU 2003:21) ble i praksis allerede gjennomført for PST ved kgl.res. 19.8.2005. I tillegg hadde PST egne retningslinjer for behandlingen, som ble godkjent av Justisdepartementet 12.12.2007. Ved innføringen av politiregisterloven- og forskriften ble den delen av instruksen som gjaldt behandling av opplysninger opphevet og retningslinjene opphørte å gjelde.

Siden del 6 i forskriften hovedsakelig var en videreføring av gjeldende rett bestående av instruks og retningslinjer, er reglene svært detaljert utformet. Detaljgraden må også ses i sammenheng med den kritikk daværende POT var gjenstand for, herunder av Lund-kommisjonen, som Stortinget hovedsakelig sluttet seg til. Dette førte senere til oppnevningen av Danielsen-utvalget, som avga sin rapport (NOU 1998:4 Politiets sikkerhetstjeneste), som det også ble sett hen til i NOU 2003:21 Kriminalitetsbekjempelse og personvern. Kritikken medførte at man

fant det hensiktsmessig å legge opp til en detaljregulering av tjenestenes behandling av opplysninger. Dette er også bakgrunnen for at flere av bestemmelsene i forskriften del 6 snarere er interne arbeidsbeskrivelser enn forhold som trenger forskriftsregulering.

3 Kort om den rettslige reguleringen av PSTs behandling av opplysninger

Politiregisterloven regulerer politiets og påtalemyndighetens behandling av opplysninger. Politiregisterloven gjennomfører direktiv (EU) 2016/680 som regulerer behandling av personopplysninger i kriminalitetsbekjempende øyemed. Siden PST er en del av politiet, har man valgt å gi politiregisterloven anvendelse for PST selv om direktivets virkeområde ikke omfatter de nasjonale etterretningstjenestene, jf. artikkel 2 nr. 3 a. Det er likevel gitt en rekke særbestemmelser for tjenesten. For det første gjelder politiregisterloven - i motsetning til det øvrige politiet – også for PSTs forvaltningsvirksomhet, jf. politiregisterloven § 3 annet ledd. Dernest er det i lovens kapittel 11 gitt en rekke særbestemmelser for PST. De mest markante forskjellene i forhold til det øvrige politiet finner man i §§ 64, 66 og § 68 om henholdsvis nødvendighetskravet, informasjonsplikt, innsyn og tilsyn. For PSTs behandling av opplysninger er nødvendighetskravet direkte knyttet til politiloven §§ 17 b, 17 c og 17 d, som beskriver PSTs arbeidsoppgaver. Bestemmelsene om informasjonsplikt og innsyn i politiregisterloven §§ 48 og 49 gjelder ikke for PST, jf. § 66. Tilsynsorganet for PST er EOS-utvalget, jf. § 68, mens denne funksjonen tilligger Datatilsynet for det øvrige politiet. Utover dette gjelder politiregisterlovens bestemmelser også for PST.

I politiregisterforskriften er det gitt supplerende bestemmelser til politiregisterloven. PSTs behandling er regulert i del 6 i forskriften, som består av fire kapitler. I forskriften kapittel 20 er det gitt generelle bestemmelser, herunder om formålet med behandling av opplysninger i PST. Kapittel 21 omhandler særlige bestemmelser om behandling av opplysninger, der nødvendighetskriteriet er presisert til hva som skal anses nødvendig innenfor de ulike oppgavene slik de er beskrevet i politiloven. Videre er det bestemmelser om hvem det kan registreres opplysninger om og hvilke opplysninger som kan behandles om den enkelte. Kapittel 22 gjelder regler om informasjonsplikt, innsyn, retting, sperring og sletting og kapittel 23 gjelder informasjonssikkerhet og internkontroll.

4 Forslag til forskriftsendringer

4.1 Noen innledende merknader

Som det fremgår av punkt 2 er forskriften i del 6 i hovedsak en videreføring av tidligere instruksjer og retningslinjer. Som følge av dette er reguleringen av PSTs behandling av opplysninger atskillig mer detaljert enn for det øvrige politiet. Enkelte bestemmelser bærer også preg av dobbeltregulering eller er rene rutinebeskrivelser. Departementet mener derfor at tiden er inne til å foreta en gjennomgang av del 6 med henblikk på å fjerne unødvendige reguleringer og å harmonisere reglene for PST med tilsvarende regler for det øvrige politi. Videre finner man det nødvendig å endre og/eller tilføye regler som er en følge av

endringer i politiregisterloven. Endelig finner man grunn til at PSTs etterretningsvirksomhet i større grad gjenspeiles i forskriften, selv om denne virksomheten ikke er uttrykkelig nevnt i politiloven og derved heller ikke i politiregisterloven.

I det videre foretas en gjennomgang av de bestemmelsene der departementet ser behov for endringer.

4.2 Endringsforslag i kapittel 20

Kapittel 20 omhandler generelle bestemmelser og inneholder regler om virkeområde (§ 20-1), formålet med behandlingen av opplysninger i PST (§ 20-2), definisjoner (§ 20-3) og behandlingsansvaret (§ 20-4). Departementet foreslår endringer i §§ 20-2 og 20-3.

4.2.1 § 20-2 Formål med behandling av opplysninger i PST

De angitte formålene i bestemmelsens første ledd er en gjengivelse av de formålene som fremgår av politiloven eller politiregisterlovens bestemmelser. Siden samtlige formål er listet opp i politiregisterloven § 64, finner departementet det tilstrekkelig å vise til denne bestemmelsen. Videre foreslås annet ledd strøket siden bestemmelsen ikke gir uttrykk for noe annet eller noe mer enn hva som uansett følger av lovens system. Etter bestemmelsens tredje ledd skal formålet med behandlingen av opplysninger angis konkret i forbindelse med opprettelse av forebyggende sak eller ved første gangs behandling av opplysninger. Etter en nærmere vurdering finner departementet heller ikke grunn til å videreføre denne bestemmelsen. For det første må det uansett være notoritet på at tjenesten oppfyller lovens krav til behandling av opplysninger. Dernest er det heller ikke for det øvrige politiet et krav om å presisere hvilke av de politimessige oppgaver som nevnt i politiregisterloven § 2 nr. 13 behandlingen gjelder. Dette vil som regel uansett fremgå av konteksten med behandlingen.

Departementet mener videre at det er grunn til å endre § 20-2 ved at det foretas noen tilføyelser som ikke fremgår av någjeldende ordlyd. Tilføyelsene gjelder PSTs etterretningsvirksomhet og PSTs behandling av opplysninger som er hjemlet i andre lover. I det følgende gis det en nærmere begrunnelse for hvorfor man finner det nødvendig å supplere § 20-2 med disse forholdene.

Etterretningsvirksomhet

Som nevnt tidligere fremgår PSTs oppgaver av politiloven og er gjengitt i politiregisterloven § 64. Politiloven benytter seg imidlertid ikke av begrepet «etterretning». I politiloven § 17 b er det angitt at PST skal «forebygge» og etterforske nærmere bestemte straffbare forhold. Etter § 17 c nr. 1 skal PST utarbeide trusselvurderinger og etter § 17 c nr. 2 skal PST samarbeide med andre lands sikkerhets- og etterretningstjenester. Selv om begrepet «etterretning» ikke fremgår uttrykkelig av politiloven, er det ikke noen tvil om at etterretning er en sentral del av PSTs virksomhet. PST er i dag en politi- og sikkerhetstjeneste med ansvar for å beskytte Norge innenlands. PSTs mandat etter politiloven § 17b er å forebygge og etterforske de mest alvorlige truslene mot landets sikkerhet. I denne bestemmelsen, som angir tjenestens oppgaver, ligger en iboende forventning om at PST blant annet skal verne om Norges selvstendighet og andre grunnleggende, nasjonale interesser samt forebygge terrorhandlinger. Videre er etterretning en

grunnleggende forutsetning for å kunne utarbeide trusselvurderinger til bruk for politiske myndigheter, jf. politiloven § 17 c. PSTs etterretningsvirksomhet utgjør et sentralt element i PSTs arbeid med å løse overnevnte oppgaver etter politiloven. At PST innenfor sine oppgaver utøver etterretningsvirksomhet er også forutsatt i blant annet Instruks for Politiets sikkerhetstjeneste (FOR-2005-08-19-920) § 5 fastsatt med hjemmel i politiloven § 29, og i NOU 2012:4 (Rapport fra 22. juli-kommisjonen), der det på s. 381 uttales: «*En av PSTs viktigste arbeidsoppgaver er knyttet til innhenting og bearbeiding av informasjon. God etterretning er en forutsetning for PSTs arbeid med å forebygge, avdekke og avverge terrorhandlinger*».

På denne bakgrunn finner departementet det ønskelig at denne sentrale delen av PSTs virksomhet gjenspeiles uttrykkelig i forskriften.

Hjemmel for behandling av opplysninger i andre lover

Ordlyden i politiregisterloven § 64 kan gi inntrykk av at bestemmelsen gir en uttømmende regulering av de formålene som kan danne grunnlag for PSTs behandling av opplysninger. Det fremgår imidlertid av en rekke andre lover at PST skal bistå i forbindelse med ulike forvaltningsoppgaver. Som eksempel kan nevnes:

- statsborgerloven § 29 b, jf. forskrift om erverv og tap av norsk statsborgerskap (statsborgerforskriften) § 14-1 som sier at PST etter anmodning fra utlendingsmyndighetene skal gi en vurdering av om saken berører grunnleggende nasjonale interesser,
- utlendingsloven § 127 om vurderinger fra Politiets sikkerhetstjeneste om grunnleggende nasjonale interesser,
- bestemmelser i ny våpenlov- og forskrift (ikke trådt i kraft), hvor det fremgår at det kan legges vekt på opplysninger politiet mottar fra PST ved vurdering av skikkethet for erverv mv. av våpen.

Departementet finner det hensiktsmessig at forskriften klargjør at PSTs behandling av opplysninger også kan være forankret i annen lovgivning.

Det foreslås etter dette at politiregisterforskriften § 20-2 skal lyde:

§ 20-2 Formål med behandling av opplysninger i PST

PST kan behandle opplysninger til formål som nevnt i politiregisterloven § 64, herunder i forbindelse med tjenestens etterretningsvirksomhet.

I tillegg kan PST behandle opplysninger når det er hjemlet i annen lovgivning.

4.2.2 § 20-3 Definisjoner

Departementet foreslår å fjerne noen av definisjonene. Begrunnelsen for dette er hovedsakelig at meningsinnholdet av noen av begrepene fremgår av andre bestemmelser i forskriften eller at man av andre grunner anser definisjonen som overflødig.

På denne bakgrunn foreslås følgende definisjoner strøket:

Nr. 2 «registrert» er definert i politiregisterloven § 2 nr. 6 og har ikke annet meningsinnhold for PST enn for politiet for øvrig. Videre har begrepet «objekt» ikke noe annet meningsinnhold enn «person», som uansett er dekket av begrepet «registrert».

Nr. 3 «rolle» foreslås fjernet siden departementet foreslår å fjerne rollebegrepet i andre deler av forskriften, jf. nærmere om dette i punkt 4.3.2.

Nr. 5 «arbeidsregistreringer» foreslås fjernet fordi departementet ikke finner det nødvendig å benytte seg av et slikt begrep i forskriften. Utgangspunktet er at det som gjelder for arbeidsregistreringer vil gjelde for all behandling av opplysninger i PST. Det er således tilstrekkelig å definere «forebyggende sak» da nødvendighetskravet for de forebyggende sakene skiller seg noe fra øvrig behandling av opplysninger i PST.

Nr. 6 «utlevering» foreslås strøket da begrepet ikke skal forstås på annen måte for PST enn for det øvrige politi. Utover dette gir politiregisterlovgivningen i tilstrekkelig grad anvisning på når og hvordan utlevering kan finne sted.

Nr.7 «akkreditering» er definert i § 28-3 nr. 7 og er derfor overflødig.

Det foreslås etter dette at politiregisterforskriften § 20-3 skal lyde:

I denne delen av forskriften forstås med

1. *overskuddsinformasjon*: informasjon som er uten selvstendig interesse for PST, men som kan være av betydning for andre offentlige myndigheter,
2. *forebyggende sak*: sak som opprettes når det er grunn til å undersøke om noen forbereder et straffbart forhold som PST har til oppgave å forebygge.
3. *personkontroll*: PSTs arbeid med *klarering etter politiregisterloven § 67 og kapittel 8 i sikkerhetsloven og forskrift om sikkerhetsklarering og annen klarering kapittel 2*.

4.3 Endringsforslag i kapittel 21

Kapittel 21 omhandler særlige bestemmelser om behandling av opplysninger i PST og inneholder regler om nødvendighetskravet (§ 21-1), hvem det kan behandles opplysninger om (§ 21-2), opplysninger som kan behandles (§ 21-3), om arbeidsregistreringer (§ 21-4), om forebyggende saker (§ 21-5), kontroll av kvalitet og tidsbegrenset unntak (§ 21-6) og utlevering av opplysninger (§ 21-7). Departementet foreslår endringer i §§ 21-1 til 21-5.

4.3.1 § 21-1 Nødvendighetskriteriet

Etter bestemmelsen kan PST behandle opplysninger som er nødvendige for formål som nevnt i § 20-2. Videre gis det anvisning på at ett av de syv opplistete vilkårene må være oppfylt. Ordlyden indikerer således at oppstillingen i bestemmelsen er ment å være uttømmende. Etter en fornyet vurdering ser departementet at formuleringen er lite heldig. For det første gir oppstillingen i bestemmelsen ikke en fullstendig oversikt over samtlige av PSTs oppgaver, og det var derfor heller ikke tilsiktet å avskjære tjenesten fra å behandle opplysninger utover det som er oppstilt. Hensikten med bestemmelsen er å presisere nødvendighetskravet innen de nærmere angitte områdene, og departementet foreslår at dette kommer klarere frem i bestemmelsen. Utover dette foreslås å stryke ordet «bare» i første punktum fordi det anses unødvendig.

I tillegg til dette foreslås å stryke nr. 1 om forebyggende sak og nr. 2 om arbeidsregistreringer. Meningsinnholdet i nr. 1 foreslås flyttet til § 21-5 om forebyggende saker. Nr. 2 er overflødig i og med at man foreslår å stryke § 21-4 om arbeidsregistreringer.

I nr. 3, som omhandler trusler mot myndighetspersoner, foreslås å fjerne ordet «bare». Endringen er ikke ment som en endring av praksis, men åpner for å behandle eventuelle andre opplysninger det er nødvendig å behandle for å ivareta oppgaven, innenfor forskriftens bestemmelser.

I nr. 6 angis nødvendighetskravet i forbindelse med behandling av personopplysninger i personkontrollsaker og ved akkreditering. Departementet foreslår å fjerne det som gjelder personkontroll siden det samme fremgår av politiregisterloven § 67.

I nr. 7 om overskuddsinformasjon foreslår departementet å fjerne ordet «bare», siden begrepet er overflødig når bestemmelsen uansett gir en uttømmende opplisting av hvilke opplysninger som kan behandles.

Det foreslås etter dette at politiregisterforskriften § 21-1 skal lyde:

PST kan behandle opplysninger som er nødvendige for formål nevnt i § 20-2, med følgende presiseringer:

1. Ved trusler mot myndighetspersoner kan *det behandles* opplysninger som er nødvendige for å ivareta den enkelte myndighetspersons sikkerhet.
2. For å ivareta enkelte personers sikkerhet kan det ved utarbeidelse av trusselvurderinger behandles opplysninger om personer som representerer en særskilt sikkerhetsrisiko og opplysninger om den person som er truet.
3. Etter anmodning fra andre lands politimyndigheter og sikkerhets- og etterretningstjenester kan innhenting og annen behandling av opplysninger kun skje når PST har grunnlag for å behandle opplysningene etter politiloven § 17 b, § 17 c og § 17 d første ledd bokstav *d*, og det er grunn til å tro at opplysningene kan utleveres til det aktuelle land.
4. I forbindelse *med akkreditering* kan *det behandles* opplysninger som er av betydning for spørsmålet om *akkreditering* i en aktuell *sak*.
5. For å dokumentere hvilken overskuddsinformasjon som er utlevert, kan *det behandles* opplysninger knyttet til hvilken informasjon som er utlevert, hvem som er mottaker av opplysningene samt hvorfor opplysningene utleveres.

4.3.2 § 21-2 Hvem det kan behandles opplysninger om

Bestemmelsen omhandler uttømmende hvilke personer det er anledning å behandle opplysninger om. Bakgrunnen for at bestemmelsen er utformet som en uttømmende opplisting er politiregisterloven § 5, der det i nr. 2 og 3 gis en uttømmende opplisting av hvilke personer det kan behandles opplysninger om utenfor straffesak. Som følge av dette er også den tilsvarende bestemmelsen i forskriften § 47-4 (kriminaletterrettingsregister) utformet som en uttømmende opplisting.

Siden PST har flere oppgaver enn det øvrige politiet har man i § 21-2 søkt å fange opp alle personer det kan være behov for å registrere i forbindelse med PSTs

arbeidsoppgaver. Det har imidlertid vist seg at bestemmelsen ikke dekker alle personer det kan være nødvendig å registrere. Som nevnt i punkt 4.2 må PST behandle opplysninger med hjemmel i annen lovgivning, noe som ikke gjenspeiler seg i § 21-2. Et annet eksempel er at PST mottar lister fra samarbeidende etterretningstjenester med opplysninger om personer som den samarbeidende tjenesten mener kan være av interesse for PST. Slike personer vil i utgangspunktet kunne falle inn under punkt 1 til 3 i § 21-2, men det forutsetter at PST foretar en konkret vurdering for hver enkelt person. Det fremstår som lite hensiktsmessig at PST skal bruke ressurser til slike vurderinger, og det vil heller ikke alltid være mulig å ha en berettiget oppfatning om registreringen er nødvendig for formålet på det tidspunktet slike lister mottas. Derimot vil slike lister kunne være av verdi på det senere tidspunkt dersom PST i en annen sammenheng fatter interesse for personer som er oppført på listen.

Denne rettstilstanden er uheldig siden den fører til situasjoner der PST må behandle opplysninger om personer som ikke er nevnt § 21-2. Departementet har derfor kommet til at § 21-2 ikke lenger bør være uttømmende, men at opplistingen skal tjene som en eksemplifisering. Videre foreslås det at begrepet «konkret vurdering» i bestemmelsens første punktum strykes. I de eksemplene som er nevnt ovenfor vil PST ikke foreta en «konkret vurdering», idet PST enten bare etterkommer forespørselen fra de ulike forvaltningsorganer mv. eller ved at PST registrerer listene fra samarbeidende etterretningstjenester uten å foreta en konkret vurdering av de enkelte personer som er oppført.

Utover dette foreslås også endringer i punktene 1 til 5 i § 21-2 første ledd og i annet ledd.

I nr. 1 foreslår departementet å stryke henvisningen til politiloven § 17 b og § 17 d første ledd bokstav c. Disse bestemmelsene rommer samtlige av de straffebudene PST skal forebygge, og henvisningen representerer således ingen begrensning i adgangen til å behandle opplysninger i forebyggende øyemed. Det er derfor tilstrekkelig at det kun vises til behandling av opplysninger i forebyggende øyemed.

Nr. 2 foreslås sløyfet siden bestemmelsen ikke sier noe mer eller noe annet enn hva som fremgår av politiregisterloven § 64 tredje ledd nr. 1 bokstav b. Når § 21-2 ikke lenger er uttømmende, er det heller ikke noen grunn til å nevne denne kretsen av personer særskilt.

I nr. 3 (ny nr. 2) foreslås det å eksemplifisere hvilke personer som har en tilknytning til personer som nevnt i nr. 1. En slik eksemplifisering finnes også i forskriften § 47- 4 første ledd nr. 2 (kriminaletterretningsregister), noe som skaper et klarere behandlingsgrunnlag for tjenesten og bedre forutsigbarhet for borgerne.

Nr. 4 og nr. 5 omhandler personer som har blitt eller kan bli utsatt for henholdsvis lovbrudd og fremmed etterretning. Departementet foreslår at bestemmelsene slås sammen i nytt nr. 3. Nåværende nr. 6 til 8 blir da ny nr. 4 til 6.

Annet ledd om markering av de registrerte personene foreslås endret i samsvar med den tilsvarende endringen i politiregisterloven § 6 tredje ledd, jf. Prop. 99 L (2016-2017). Endringen var en følge av implementeringen av EU-direktivet og

innebærer at markering av hvilken kategori personer den registrerte tilhører skal finne sted når det er mulig og relevant.

Det foreslås etter dette at politiregisterforskriften § 21-2 første ledd nr. 1 til 3 og annet ledd skal lyde:

PST kan behandle opplysninger om personer når dette er nødvendig for formålet med behandlingen, jf. § 20-2 og § 21-1, *herunder*:

1. Person som det i forebyggende øyemed anses nødvendig å behandle opplysninger om. Dette gjelder selv om personen er under den kriminelle lavalder.
2. Person som har særlig tilknytning til person som er nevnt i nr. 1, *herunder familiemedlemmer, arbeidskolleger, venner eller samarbeidspartnere i det kriminelle miljøet mv., dersom tilknytningen antas å være av betydning for Politiets sikkerhetstjenestes mulighet til å følge med på virksomhet som nevnt i nr. 1.*
3. Person som har blitt eller det er grunn til å tro at vil bli utsatt for et lovbrudd eller fremmed etterretning.

Nåværende nr. 6-8 blir ny nr. 4-6.

Opplysninger om personer skal så vidt mulig og der det er relevant merkes med hvilken kategori personen tilhører.

4.3.3 § 21-3 Opplysninger som kan behandles

Bestemmelsen angir uttømmende hvilke opplysninger som kan behandles om den enkelte person. Departementet mener at det heller ikke i denne bestemmelsen er nødvendig at opplistingen av opplysningskategoriene som kan registreres skal være uttømmende. Det vises her også til at forskriften til samtlige av politiets registre i del 11 har tilsvarende bestemmelser som § 21-2, for eksempel § 47-5 (kriminaletterrettingsregisteret). Ingen av disse bestemmelsene angir en uttømmende opplisting av hvilke opplysningskategorier som kan registreres, men er utformet slik at opplistingen er en eksemplifisering av hvilke opplysninger som kan registreres. Departementet kan ikke se at det finnes gode grunner som tilsier at dette skulle stille seg annerledes for PST. I denne sammenheng er det også viktig å påpeke at politiregisterlovens bestemmelser om nødvendighet og relevans i §§ 5 og 6, samt de strenge vilkårene i § 7 for å kunne registrere sensitive personopplysninger, setter klare rammer for hvilke opplysninger som kan registreres.

Det er derfor heller ikke nødvendig å si uttrykkelig at opplysningene må være nødvendige i den konkrete saken, slik § 21-3 første ledd gir anvisning på. På denne bakgrunn foreslår departementet at § 21-3 utformes slik at opplistingen av opplysningskategoriene er en eksemplifisering av hvilke opplysninger som kan registreres.

Det foreslås etter dette at politiregisterforskriften § 21-3 første ledd innledningen skal lyde:

Dersom vilkårene i § 21-1 og § 21-2 er oppfylt, kan det registreres opplysninger som er nødvendige for formål som nevnt i § 20-2, herunder:

4.3.4 § 21-4 Særlig om arbeidsregistreringer

Bestemmelsen oppstiller krav om at det ved første gangs behandling av opplysninger skal utarbeides en arbeidshypotese, der den faglige vurderingen knyttes til formålsbestemthet, relevans og nødvendighet fremgår. Departementet ser ingen grunn til å videreføre denne bestemmelsen. Det følger uansett av politiregisterloven at disse forholdene må vurderes før det foretas behandling av opplysninger. Regelen fortoner seg derfor som en anvisning på interne rutiner som ikke bør reguleres på forskriftsnivå. Bestemmelsen foreslås derfor strøket, jf. også forslaget i punkt 4.2.2 om å stryke begrepet i § 20-3 (definisjoner).

Departementet foreslår en ny § 21-4 som regulerer sammenstillinger av opplysninger.

Det følger av politiregisterloven § 14 annet ledd at krav om forskriftsregulering ikke gjelder for sammenstillinger av opplysninger fra registre som er regulert i politiregisterforskriften, dersom behandlingen følger reglene som gjelder for kilderegistrene. Bestemmelsen var tidligere regulert i forskriften § 41-2 nr. 3 som et unntak fra meldeplikten til Datatilsynet, men ble flyttet til lovens § 14 etter at meldeplikten ble opphevet, se Prop. 70 L (2017-2018) punkt 7.

Selv om bestemmelsen er utformet som et unntak fra forskriftsplikten, gir den også uttrykk for at politiet har adgang til å behandle opplysninger på tvers av registrene politiet har tilgang til. Slike sammenstillinger vil normalt falle inn under registerbegrepet § 2 nr. 3, men krever ingen forskriftsregulering. Bestemmelsen setter heller ingen grenser med hensyn til omfanget eller varigheten av sammenstillingene. Den eneste begrensningen er at opplysningene i sammenstillingen må følge behandlingsreglene i kilderegistrene dersom behandlingen er regulert i politiregisterloven. I praksis vil det først og fremst være bestemmelser om formål, sletting, utlevering og tilgangsbegrensning som vil sette grenser for behandlingen av opplysningene i sammenstillinger. For eksempel vil man ikke kunne behandle opplysninger fra hvitvaskingsregisteret i en sammenstilling som har til formål å bekjempe annen type kriminalitet enn hva som er nevnt i forskriften § 52-1. Dersom opplysningen skal slettes etter reglene for det registeret den er hentet fra, kan den heller ikke leve videre i sammenstillinger osv. Slik bestemmelsen er utformet er det heller ikke noe i veien for at det i slike sammenstillinger også behandles opplysninger som er hentet fra registre som ikke reguleres av politiregisterloven, som for eksempel politiets forvaltningsregistre eller andre registre politiet har tilgang til. Påbudet om at behandlingen må følge kilderegisteret vil ikke gjelde for opplysninger fra andre registre siden disse ikke er regulert i politiregisterlovgivningen. Vilkårene for å kunne behandle slike opplysninger følger da av de alminnelige behandlingsreglene i politiregisterloven om formålsbestemthet, nødvendighet, sletting mv.

Departementet finner det hensiktsmessig å regulere sammenstillinger i denne delen av forskriften for å tydeliggjøre at dette også gjelder for PSTs oppgaveutførelse. PST har tilgang til de fleste registrene som er regulert i forskriften del 11. I tillegg har PST tilgang til en rekke forvaltningsregistre og offentlige registre.

I motsetning til det øvrige politi er det for PSTs vedkommende ikke gitt særskilte regler om «registre». Derimot er reguleringen av PSTs behandling av opplysninger i del 6 knyttet til PSTs ulike oppgaver, og det er derfor opp til PST å bestemme hvordan denne behandlingen skal innrettes. Denne forskjellen har imidlertid ingen betydning med henblikk på adgangen til å foreta sammenstillinger. Dette innebærer at PST kan foreta sammenstillinger mellom opplysninger som behandles etter forskriften del 6 og opplysninger som er registrert i registre PST har tilgang til. Likeledes kan PST foreta sammenstillinger mellom opplysninger som behandles etter forskriften del 11 og andre registre PST har tilgang til. Påbudet i politiregisterloven § 14 annet ledd om at behandlingen i sammenstillingene må følge kilderegisteret betyr da at behandlingsreglene i forskriften del 6 og del 11 også må følges når opplysningen behandles i en sammenstilling.

Det foreslås etter dette at politiregisterforskriften § 21-4 skal lyde:

§ 21-4 Sammenstilling

PST kan sammenstille opplysninger som behandles etter reglene i forskriften del 6 med opplysninger fra registre som er regulert etter politiregisterloven § 14. Behandlingen av opplysningene i sammenstillingen følger reglene i henholdsvis del 6 og 11 i denne forskriften.

PST kan også sammenstille opplysninger som behandles etter reglene i forskriften del 6 eller del 11 med opplysninger fra registre PST har tilgang til eller kan få utlevert opplysninger fra og som ikke reguleres av politiregisterloven. For behandlingen av opplysninger innhentet fra slike registre gjelder de alminnelige behandlingsreglene i politiregisterloven.

4.3.5 § 21-5 Særlig om forebyggende saker

Bestemmelsen gir anvisning på at det skal opprettes forebyggende sak når det er grunn til å undersøke om noen forbereder et straffbart forhold som PST har til oppgave å forebygge. Videre gis det detaljert anvisning på hvilke forhold som skal vektlegges ved opprettelse av forebyggende sak, hvem som tar beslutninger om opprettelse og avslutning mv.

Departementet mener at store deler av bestemmelsen bærer preg av en rutinebeskrivelse som ikke bør reguleres i form av forskrift. Man ser heller ingen grunn til å videreføre ordningen om å pålegge PST å opprette forebyggende saker i gitte tilfeller. Siden begrepet «forebyggende sak» er definert i § 20-3 er det heller ikke nødvendig å gjenta dette i § 21-5.

Som nevnt i omtalen av § 21-1 foreslås å flytte innholdet i § 21-1 nr. 1 om at opplysninger som kan behandles må ha tilknytning til saken til § 21-5.

Det foreslås etter dette at politiregisterforskriften § 21-5 skal lyde:

§ 21-5 Særlig om forebyggende sak

Når PST oppretter forebyggende sak kan det behandles opplysninger som har saklig tilknytning til saken. Opprettelse av forebyggende sak skal godkjennes av Sjef PST eller den denne bemyndiger når saken er opprettet ved Den sentrale enhet. Når saken er opprettet av PST-enhetene i politidistriktene er myndigheten til å godkjenne opprettelsen tillagt politimesteren eller den denne bemyndiger.

Forebyggende saker skal i tillegg til kravene i § 22-3 første ledd gjennomgås hvert år. Dersom det ikke foreligger grunn til å opprettholde den forebyggende saken skal den avsluttes. Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for avgjørelse om å videreføre den forebyggende saken.

4.4 Endringsforslag i kapittel 22

Kapittel 22 inneholder regler om informasjonsplikt og innsyn (§ 22-1), retting og sperring av opplysninger (§ 22-2) og sletting og sperring av opplysninger (§ 22-3).

Departementet foreslår noen mindre endringer i § 22-3 om sletting og sperring av opplysninger. Siden begrepet «arbeidsregistreringer» ikke videreføres, må begrepet også fjernes i § 22-3 tredje og fjerde ledd uten at man endrer de materiellrettslige reglene for sletting av denne kategorien opplysninger. Arbeidsregistreringer er i praksis opplysninger om personer eller virksomheter som behandles i forebyggende øyemed uten at de er en del av en forebyggende sak som omhandlet i § 21-5. Opplysningene kan sammenlignes med opplysningene i politiets kriminaletterrettingsregister, noe som også er bakgrunnen for at slettereglene i § 47-14 første ledd og § 22-3 fjerde ledd er sammenfallende. I tillegg foreslås det å fjerne kravet om skriftlighet i § 22-3 tredje og fjerde ledd de tilfellene der man beslutter lagring av opplysningene utover den fastsatte slettefristen. Et slikt krav er heller ikke nedfelt i § 47-14, og departementet kan ikke se noen grunn til å operere med forskjellige saksbehandlingsregler i denne type saker. Videre foreslås å sløyfe anvisningen om at det er sjef PST som tar beslutning om viderebehandling mv. Det følger uansett av politiregisterlovgivningens system at det er den behandlingsansvarlige som har ansvar for all behandling av opplysninger. Etter forskriften § 20-4 er det sjef PST som er behandlingsansvarlig for behandling av opplysninger i PST, slik at det er unødig dobbeltregulering å gjenta dette i § 22-3.

Etter § 22-3 femte ledd skal opplysninger som behandles i forbindelse med personkontroll og akkreditering oppbevares og slettes etter reglene i sikkerhetsloven med forskrift. Sikkerhetsloven omhandler imidlertid ikke akkreditering, slik at begrepet «akkreditering» må strykes i siste ledd. Behandlingen av opplysninger i forbindelse med akkreditering vil da følge hovedregelen i første ledd.

Det foreslås etter dette at politiregisterforskriften § 22-3 tredje, fjerde og femte ledd skal lyde:

Opplysninger som er registrert i PSTs forebyggende virksomhet, utenfor forebyggende sak som nevnt i § 21-5, skal gjennomgås når det har gått 5 år fra registreringstidspunktet og det i dette tidsrommet ikke er registrert nye opplysninger om vedkommende. Opplysningene skal slettes dersom de ikke lenger er nødvendige for formålet.

Ved avslutning av forebyggende sak, jf. § 21-5, skal opplysningene av notoritetshensyn ikke slettes, men sperres. Før opplysningene sperres skal det tas stilling til om enkelte av opplysningene i saken er nødvendige for *PSTs øvrige forebyggende virksomhet*. I så fall kan saken i sin helhet *viderebehandles*.

Behandling av opplysninger i forbindelse med personkontroll følger reglene om oppbevaring og sletting i sikkerhetsloven med forskrift.

4.5 Endringsforslag i kapittel 23

Kapittel 23 inneholder regler om informasjonssikkerhet (§ 23-1) og internkontroll (§ 23-2).

På bakgrunn av de foreslåtte endringene om tildeling av roller og arbeidsregistreringer, er de særskilte bestemmelsene om §§ 21-2 og 21-4 ikke lenger aktuelle i bestemmelsen om internkontroll. I tillegg kan man heller ikke se nødvendigheten av å nevne forebyggende saker etter § 21-5 særskilt. På denne bakgrunn foreslår departementet at § 23-2 annet ledd oppheves, slik at bestemmelsen utelukkende viser til at bestemmelsene i forskriften kapittel 39 om internkontroll gjelder tilsvarende for PST så langt de passer.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringsforslagene vil ikke medføre nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser. Eventuelle merutgifter dekkes innenfor PSTs gjeldende budsjettammer.

6 Forslag til forskriftsendringer

I forskrift 20. september 2013 nr. 1097 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten foreslås følgende endringer:

§ 20-2 skal lyde:

§ 20-2 *Formål med behandling av opplysninger i PST*

PST kan behandle opplysninger til formål som nevnt i politiregisterloven § 64, herunder i forbindelse med tjenestens etterretningsvirksomhet.

I tillegg kan PST behandle opplysninger når det er hjemlet i annen lovgivning.

§ 20-3 skal lyde:

§ 20-3 *Definisjoner*

I denne delen av forskriften forstås med

1. *overskuddsinformasjon*: informasjon som er uten selvstendig interesse for PST, men som kan være av betydning for andre offentlige myndigheter,
2. *forebyggende sak*: sak som opprettes når det er grunn til å undersøke om noen forbereder et straffbart forhold som PST har til oppgave å forebygge.

3. *personkontroll*: PSTs arbeid med klarering etter politiregisterloven § 67 og kapittel 8 i sikkerhetsloven og forskrift om sikkerhetsklarering og annen klarering kapittel 2.

§ 21-1 skal lyde:

§ 21-1 *Nødvendighetskriteriet*

PST kan behandle opplysninger som er nødvendige for formål nevnt i § 20-2, med følgende presiseringer:

1. Ved trusler mot myndighetspersoner kan *det behandles* opplysninger som er nødvendige for å ivareta den enkelte myndighetspersons sikkerhet.
2. For å ivareta enkelte personers sikkerhet kan det ved utarbeidelse av trusselvurderinger behandles opplysninger om personer som representerer en særskilt sikkerhetsrisiko og opplysninger om den person som er truet.
3. Etter anmodning fra andre lands politimyndigheter og sikkerhets- og etterretningstjenester kan innhenting og annen behandling av opplysninger kun skje når PST har grunnlag for å behandle opplysningene etter politiloven § 17 b, § 17 c og § 17 d første ledd bokstav *d*, og det er grunn til å tro at opplysningene kan utleveres til det aktuelle land.
4. I forbindelse med akkreditering kan *det behandles* opplysninger som er av betydning for spørsmålet om akkreditering i en aktuell sak.
5. For å dokumentere hvilken overskuddsinformasjon som er utlevert, kan *det behandles* opplysninger knyttet til hvilken informasjon som er utlevert, hvem som er mottaker av opplysningene samt hvorfor opplysningene utleveres.

§ 21-2 skal lyde:

§ 21-2 *Hvem det kan behandles opplysninger om*

PST kan behandle opplysninger om personer når dette er nødvendig for formålet med behandlingen, jf. § 20-2 og § 21-1, herunder:

1. Person som det i forebyggende øyemed anses nødvendig å behandle opplysninger om. Dette gjelder selv om personen er under den kriminelle lavalder.
2. Person som har særlig tilknytning til person som er nevnt i nr. 1, herunder familiemedlemmer, arbeidskolleger, venner eller samarbeidspartnere i det kriminelle miljøet mv., dersom tilknytningen antas å være av betydning for *Politiets sikkerhetstjenestes mulighet til å følge med på virksomhet som nevnt i nr. 1*
3. Person som har blitt eller det er grunn til å tro at vil bli utsatt for et lovbrudd eller fremmed etterretning.
4. Person som er kilde eller kontakt.
5. Person som er underlagt undersøkelse med sikte på klarering eller akkreditering.
6. Person som har gitt samtykke til behandling, jf. § 6-1.

Opplysninger om personer skal så vidt mulig og der det er relevant merkes med hvilken kategori personen tilhører.

§ 21-3 første ledd innledningen skal lyde:

Dersom vilkårene i § 21-1 og § 21-2 er oppfylt, kan det registreres opplysninger som er nødvendige for formål som nevnt i § 20-2, herunder:

§ 21-4 oppheves. Ny § 21-4 skal lyde:

§ 21-4 Sammenstilling

PST kan sammenstille opplysninger som behandles etter reglene i forskriften del 6 med opplysninger fra registre som er regulert etter politiregisterloven § 14. Behandlingen av opplysningene i sammenstillingen følger reglene i henholdsvis del 6 og 11 i denne forskriften.

PST kan også sammenstille opplysninger som behandles etter reglene i forskriften del 6 eller del 11 med opplysninger fra registre PST har tilgang til eller kan få utlevert opplysninger fra og som ikke reguleres av politiregisterloven. For behandlingen av opplysninger innhentet fra slike registre gjelder de alminnelige behandlingsreglene i politiregisterloven.

§ 21-5 skal lyde:

§ 21-5 Særlig om forebyggende sak

Når PST oppretter forebyggende sak kan det behandles opplysninger som har saklig tilknytning til saken. Opprettelse av forebyggende sak skal godkjennes av Sjef PST eller den denne bemyndiger når saken er opprettet ved Den sentrale enhet. Når saken er opprettet av PST-enhetene i politidistriktene er myndigheten til å godkjenne opprettelsen tillagt politimesteren eller den denne bemyndiger.

Forebyggende saker skal i tillegg til kravene i § 22-3 første ledd gjennomgås hvert år. Dersom det ikke foreligger grunn til å opprettholde den forebyggende saken skal den avsluttes. Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for avgjørelse om å videreføre den forebyggende saken.

§ 22-3 tredje, fjerde og femte ledd skal lyde:

Opplysninger som er registrert i PSTs forebyggende virksomhet, utenfor forebyggende sak som nevnt i § 21-5, skal gjennomgås når det har gått 5 år fra registreringstidspunktet og det i dette tidsrommet ikke er registrert nye opplysninger om vedkommende. Opplysningene skal slettes dersom de ikke lenger er nødvendige for formålet.

Ved avslutning av forebyggende sak, jf. § 21-5, skal opplysningene av notoritetshensyn ikke slettes, men sperres. Før opplysningene sperres skal det tas stilling til om enkelte av opplysningene i saken er nødvendige for PSTs øvrige forebyggende virksomhet. I så fall kan saken i sin helhet viderebehandles.

Behandling av opplysninger i forbindelse med personkontroll følger reglene om oppbevaring og sletting i sikkerhetsloven med forskrift.

§ 23-2 annet ledd oppheves.